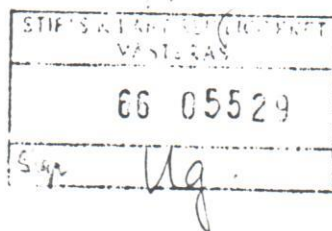

DJURVÄRLDENS UTBREDNINGSHISTORIA PÅ SKANDINAVISKA HALVÖN

AV

SVEN EKMAN

STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

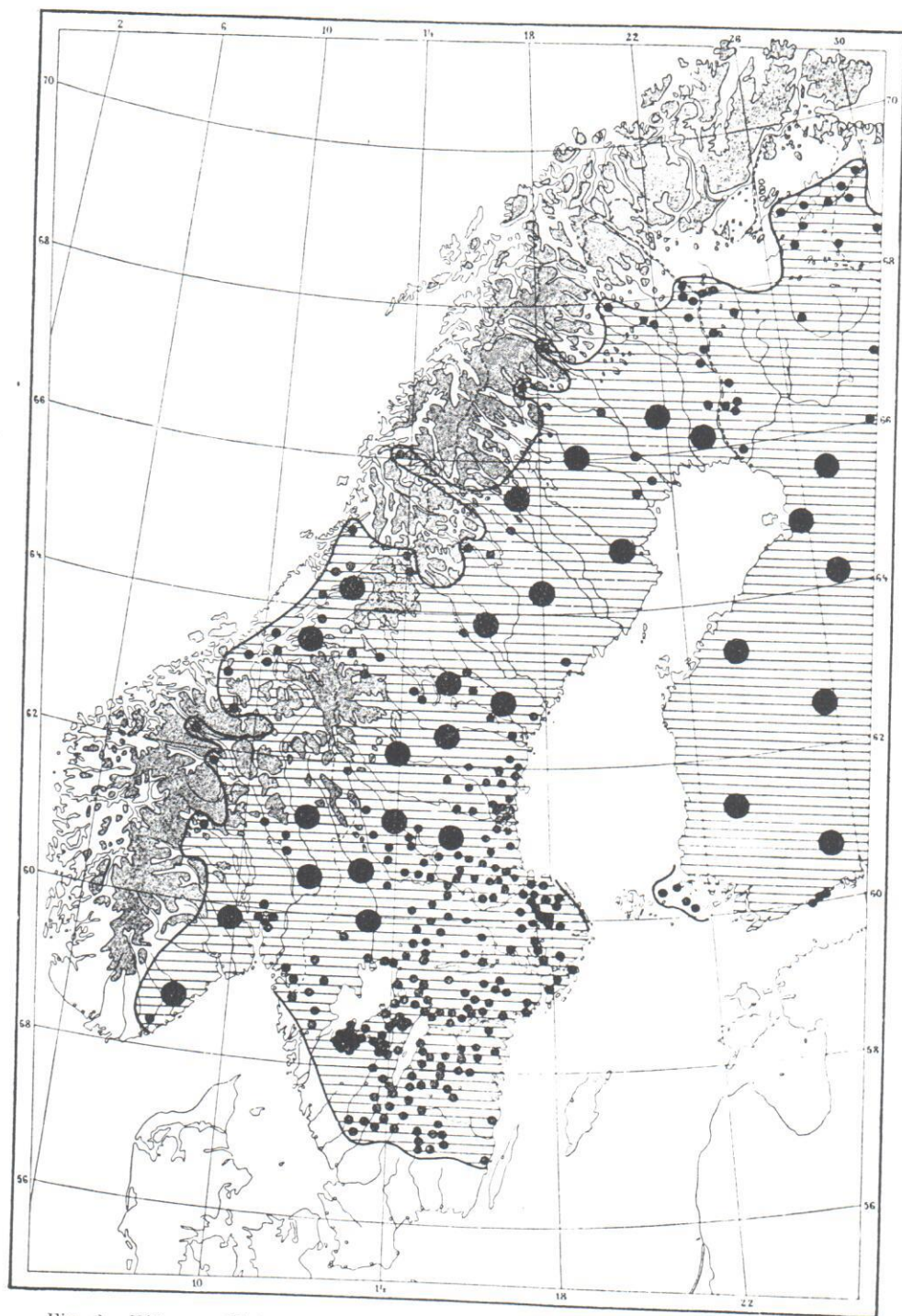

Fig. 2. *Hjörpens* (*Tetrastes bonasia*) utbredning i Skandinavien med omgivning.

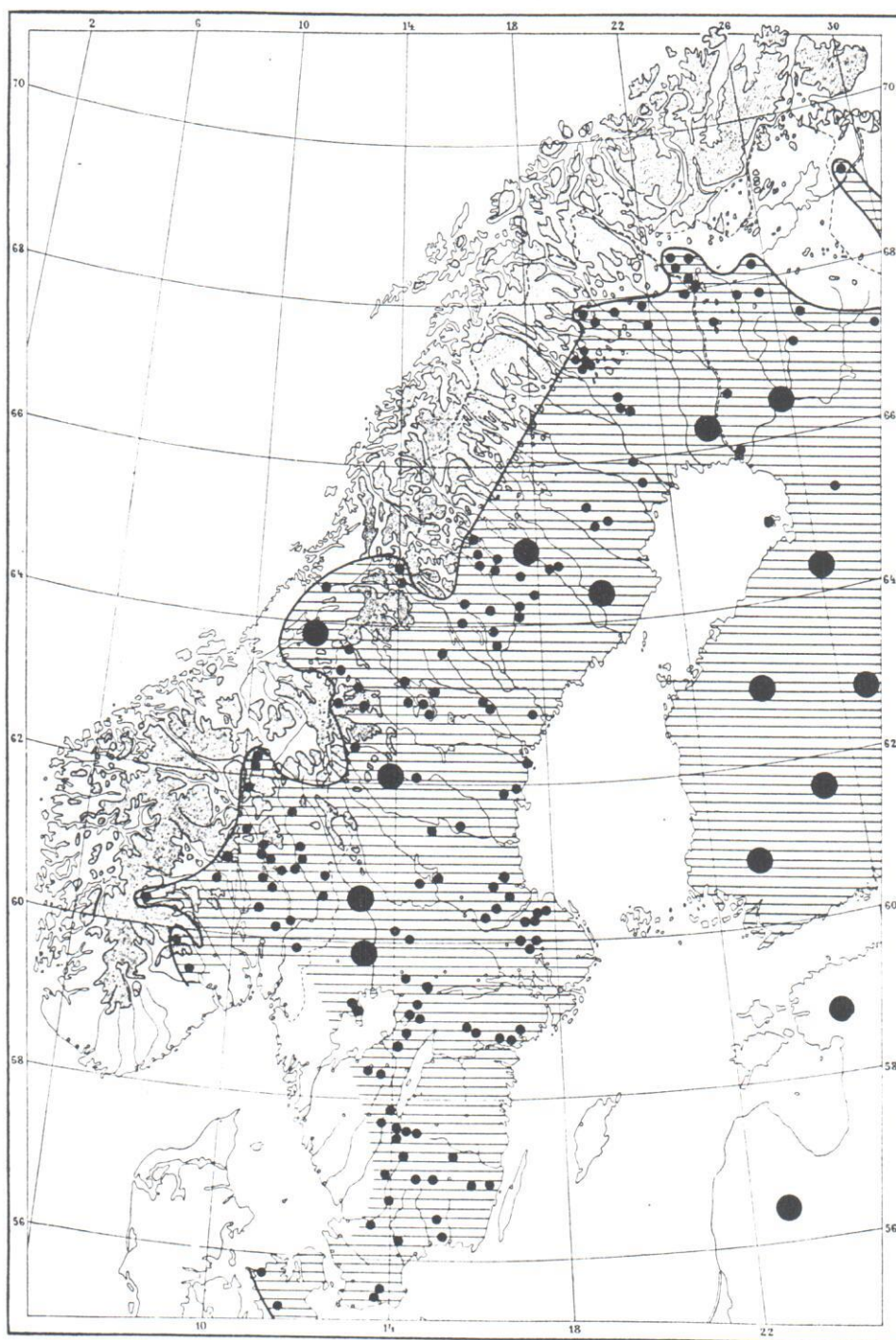

Fig. 3. *Tranans* (*Grus grus*) utbredning i Skandinavien med omgivning. Utom det inringade området tillkommer en fyndplats på Dovre, inom detsamma en i nordöstra Uppland.

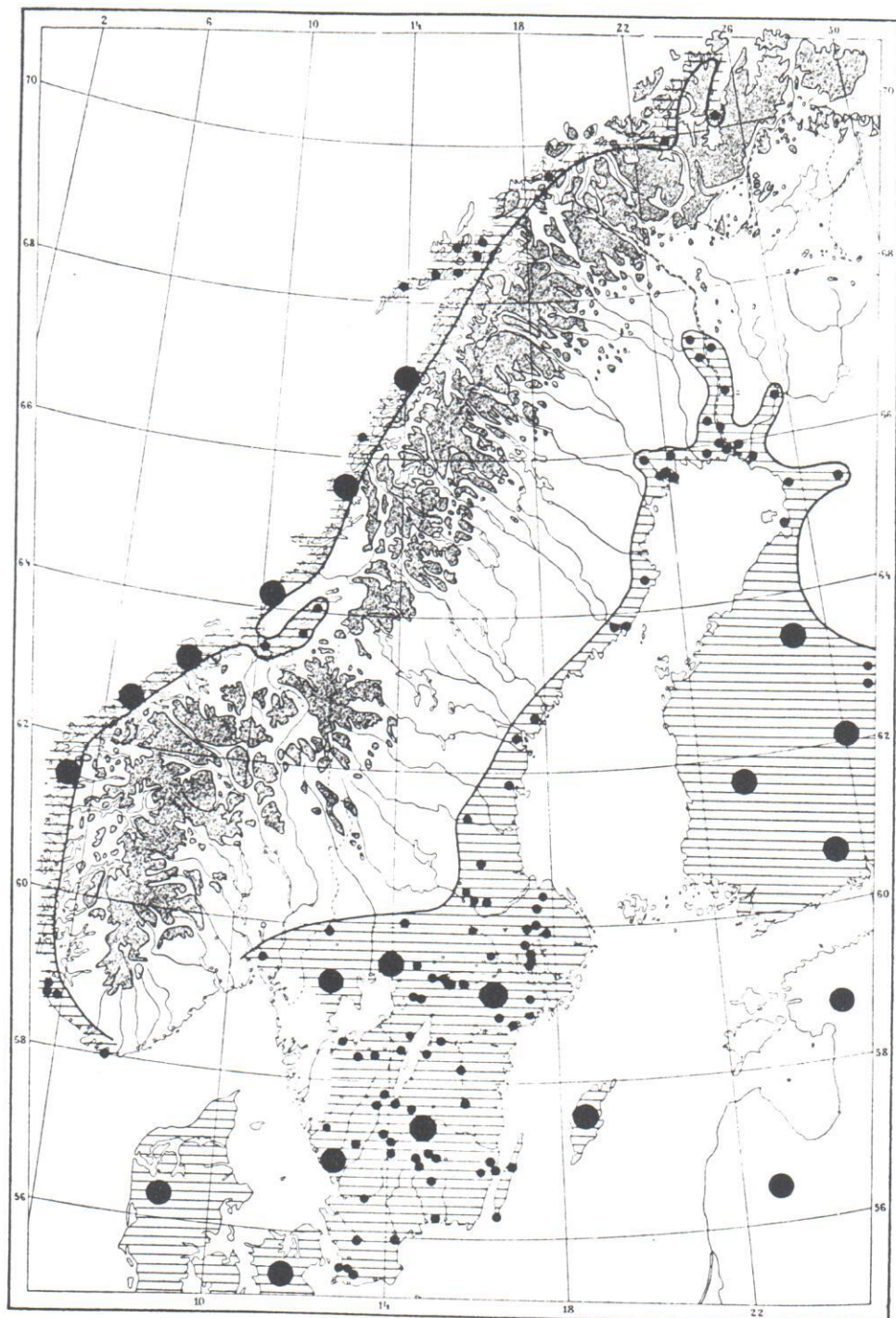

Fig. 5. *Storspövcns* (*Numenius arquatus*) utbredning i Skandinavien med omgivning. Efter kartans tryckning ha tillkommit fyndorter i Guldalen söder om Trondhjem.

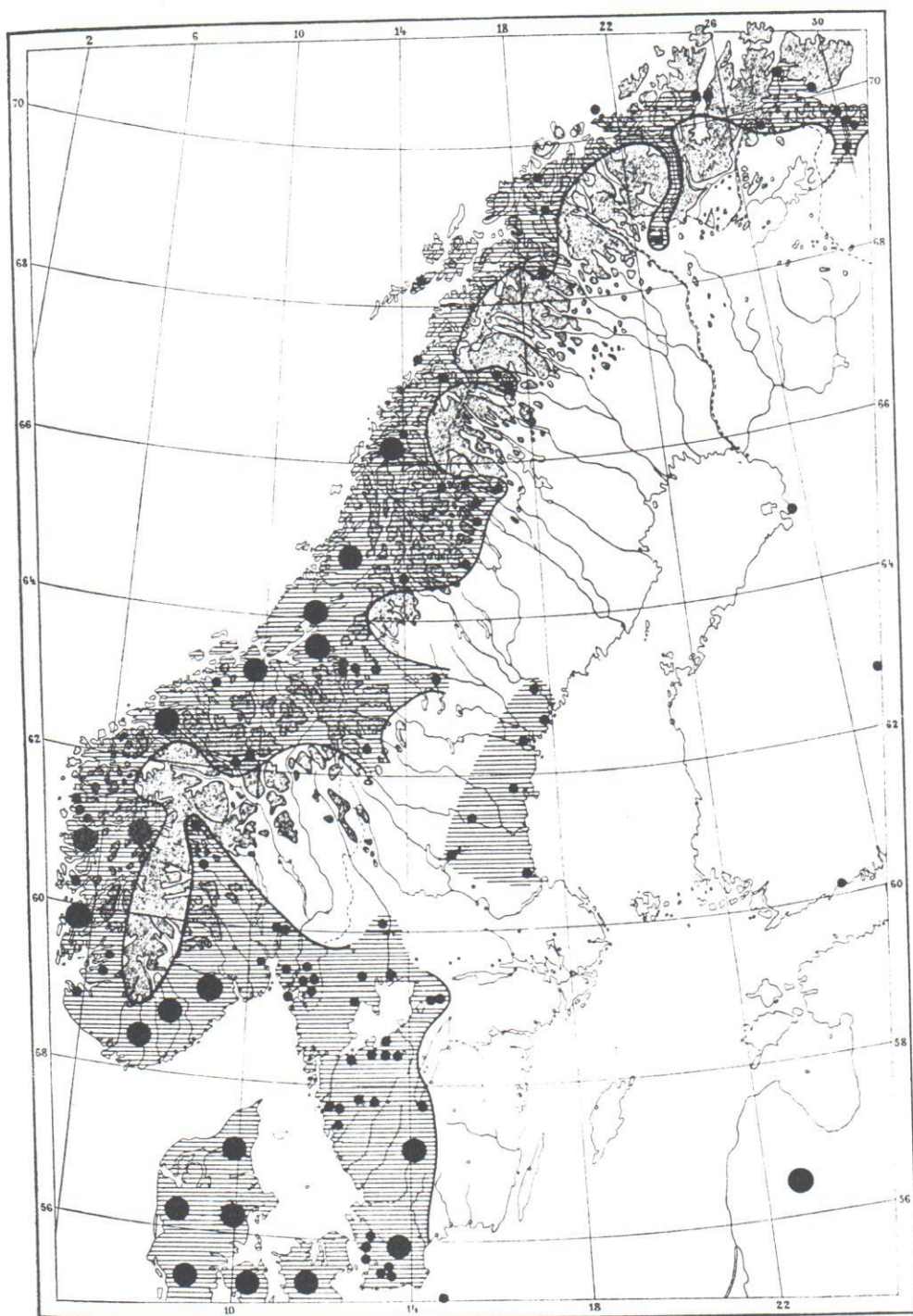

Fig. 10. *Järnsparren* (*Prunella modularis*) utbredning i Skandinavien med omgivning.

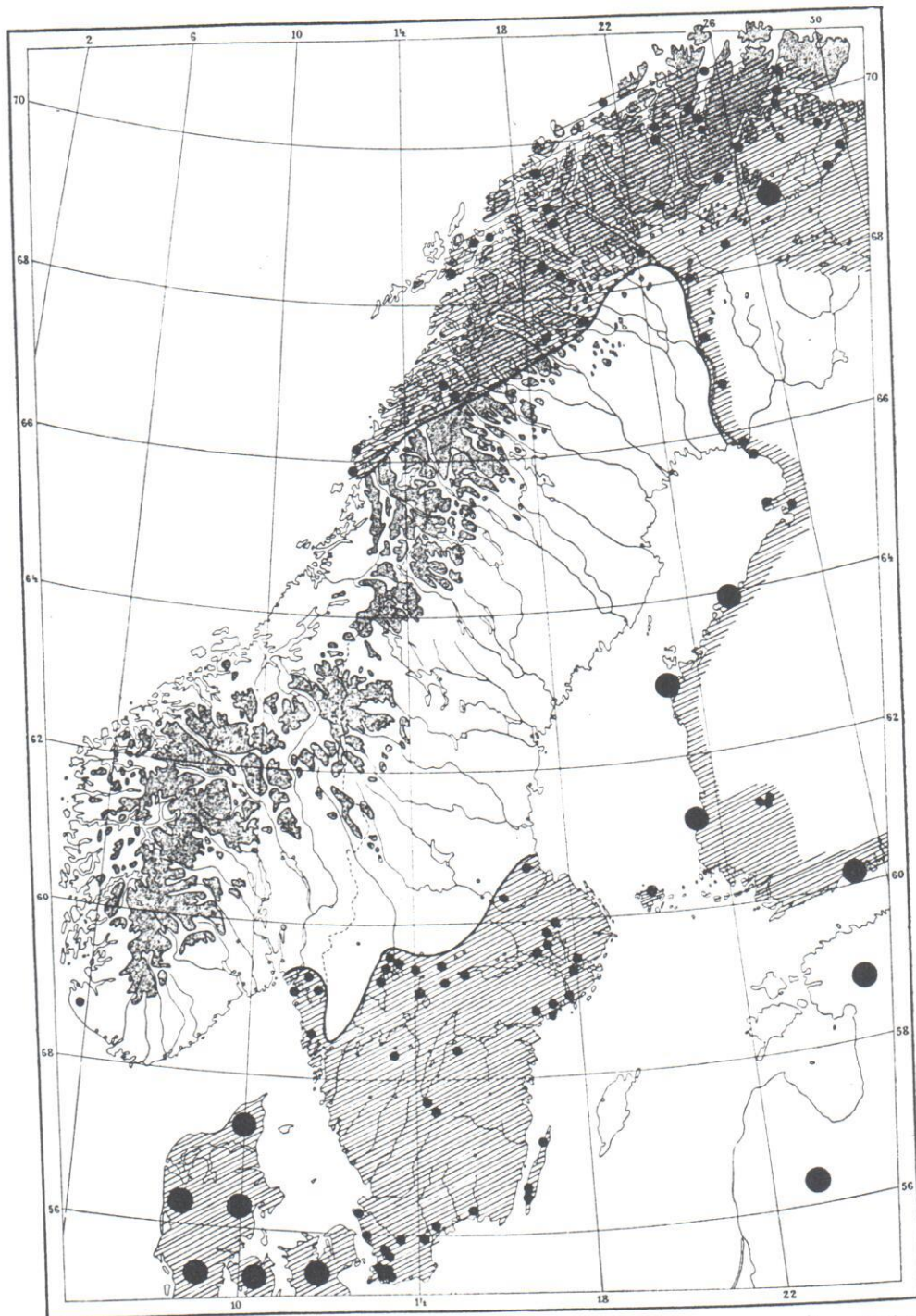

Fig. 11. Sarsångarens (*Acrocephalus schoenobaenus*) utbredning i Skandinavien med omgivning.

(Jäg. & K-ff, egna efterforskning.); Ävik vid Askersund 1905—13 (meddel. av F. Olofsson) samt Uppland, t. ex. Mälaren (Jäg. & K-ff, Lönnberg 1901). I Norge har hon häckat endast i Smaalenene i trakten av Fredriksstad och Fredrikshald (Collett).

Kärnsnäppa (Myrsnipe), *Tringa alpina* L. (*T. a. alpina* och *T. a. schinzi*).

Utbredningen är icke så enkel, som den vanligen framställs i handböckerna. Arten uppträder i två tämligen väl skilda områden: ett nordligt och västligt, ett sydligt.

Det nordliga och västliga området omfattar hela det norska kustområdet från Lister, där arten häckar talrikt (Collett 1869), till Ostfinnmarken, även Lofoten och Vesteraalen; söder om Trondhjemsfjorden häckar arten dock mera spridd. Öster om Lindesnäs är ännu ingen häckning säkert konstaterad i lämlandet. Vidare häckar kärnsnäppan på fjällen: Langfjeldene, Jotunfjeld och Dovre med förgreningar (Collett 1869, 1894), Frostviken i norra Jämtland (Hassler, Klinekowström), Sarekfjällen i Lule lappmark och trakten av

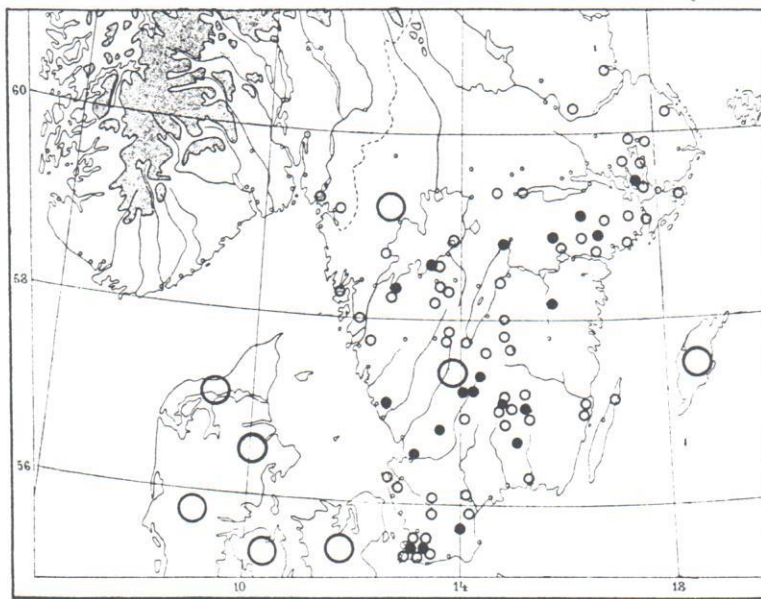

Fig. 12. *Gladans* (*Milvus milvus*) utbredning i Skandinavien och Danmark. Fylld ring = häckning även under 1900-talet, tom ring = häckning endast tidigare. För Danmark innebära dock ringarna ingen tidsbestämning.

Torneträsk (S. Ekman 1907). Kiruna (Jäg. & K-ff). I Finnmarken är hon huvudsakligen bunden vid kusten (Schaanning 1908, 1916), dock icke alldeles, ty Malm (1844) fann henne häckande i Enare eller Utsjoki "på de högre fjällmyrorna", och även Nordling (1898) i Enare. Emellertid går hon icke långt in i landet från Finnmarkskusten, ty hon är utom fjällheden icke konstaterad häckande på andra platser än Sjaunjamyrn väster om Gällivare (Wibeck 1918) och Muonioniska (Sundman 1881). I fjällen häckar hon i lav- och vide-regionen, stundom under fullkomligt högarktiska förhållanden (S. Ekman 1907).

Det sydliga området sträcker sig upp till Bohuslän, Västergötland och Uppland. Offentliggjorda häckningsfynd äro: Skåne, bl. a. sydvästra delen och trakten av Skanör och Falsterbo (Riksm., Thott hos Sundström 1892, Kolthoff 1907, Meves 1868, Jäg. & K-ff 1898, Söderberg 1908) samt Kullaberg (Wallengren 1893); Halland mellan Backa och Askloster (Jäg. & K-ff); Småland: Värnamotrakten, vid Jönköping och på Dummemosse väster därom (Wibeck 1904); Västergötland: Hornborgasjöns omgivning jämte andra trakter (Jäg. & K-ff, Kolthoff 1907, Söderberg 1907), Ekens skärgård i Vänern (Lönnberg i F. o. F. 1918, s. 179); Bohuslän på få ställen (Jäg. & K-ff, Bothén 1902); Östergötland: vid Tåkern (Engholm 1897); Närke vid Kvismaren och Tysslingen (Blomqvist & Rosenberg 1921); Uppland: Gillöga skärgård utanför Stockholm (Roth 1894). Hjulstaviken väster om Enköping (Lönnberg 1920); Värmland vid Karlstad (Jäg. & K-ff); Öland (Meves 1868, Westerlund 1858, Wahlgren 1915, Hanström 1915, Riksm.); Gotland, t. ex. Laus holmar (Kolmodin 1871, Kolthoff 1907, Nicolin 1910).

och i södra Halland i Stensån och Smedjeån sedan slutet av 1890-talet (meddel. av A. v. Möller). Småland: är sedan slutet av 1890-talet invandrad i Kävsjö mosse och närliggande trakter av västra Småland, t. ex. Garen vid Värnamo, där folket ännu saknar namn på henne, samt häckar vid Toftnäs och Svanaholm i norra Bolmen (Wibeck 1904 och i brev); har under senare tid tilltagit i Jönköpingstrakten och är där allmän (v. Porat 1916); har de senaste åren börjat häcka i Hässleby sydväst om Vimmerby (Welander i F. o. F. 1917, s. 90); i insjöar och havsvikar i Törnesfälla i södra Tjust, men icke i trakten västerut (egna efterforsk.). Öland: flerstädes redan på 1850-talet, talrikast i Hornsjön (Westerlund 1858), fanns dock förr på mellersta Öland blott om hösten (Sundström), men har tilltagit i antal betydligt senare år (Hanström 1915). Gottland: sällsynt (Sundström, Kolmodin 1871), okänd som häckfågel 1841 (Andrée 1841). Östergötland: utom i Tåkern, där hon är mycket allmän, är hon uppgiven för norra Östergötland, där hon sedan 1860-talet blivit allt talrikare (Lundborg 1897), och fanns i Glan 1858 (Nilsson);

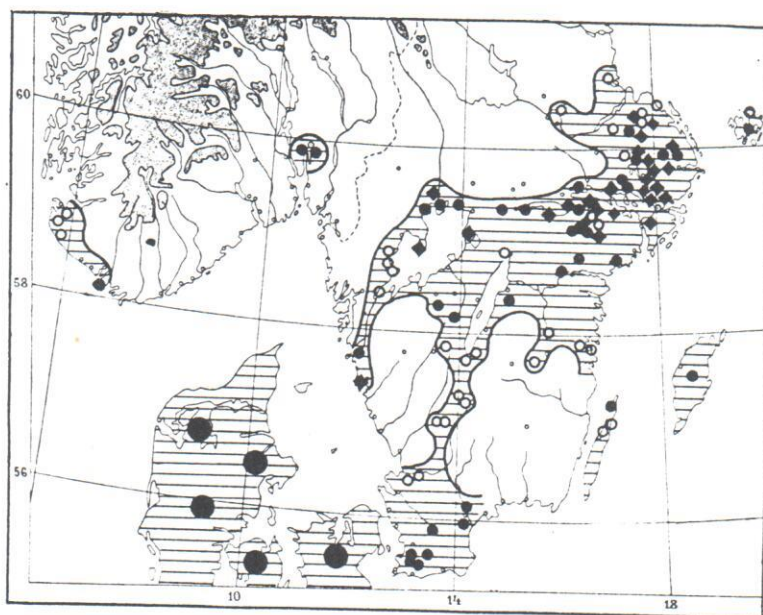

Fig. 13. *Sothökans* (*Fulica atra*) utbredning i Skandinavien och Danmark. Fylld ring = häckning åtminstone sedan 1880, tom ring = häckning först efter 1880, fyrkant = tid för första bosättningen obekant. I utkanten av det inringade området ha efter kartans tryckning tillkommit två fyndorter i Västergötland samt utom kartan en söder om Trondhjem.

häckar i Striern och Nimmern i landskapets sydöstra del (meddel. av A. R. Alvin). Västergötland: häckade redan 1851 i Göta älvs vassar (v. Wright), även numera vid Göteborg (Sundström 1887, Malm 1877, Bothén 1905), vid Vänersborg 1899 (egna iakttag.), där hon saknades på 1880-talet (Sundström 1890), nyinflyttad till Brängen väster om Jönköping på 1880- eller 90-talet (meddel. av M. Lindberg), vid Vartofta (Sundström 1890, Sv. Jäg. 1880), numera ytterst talrik vid Hornborgasjön, där hon på 1860-talet häckade sparsamt, samt Sjötorpsjön (Söderberg 1907 och i Sv. Nat. 1921). I Bohuslän ännu icke påvisad som häckfågel. Närke: häckade i Tysslingen i Örebrotrakten 1864 (Löwenhjelm) och ej sällan på slättbygden för övrigt (Högberg 1863), uppgavs dock av Sundström 1868 som sällsynt i landskapet, fanns 1880 i Mosjön i mängd (Sv. Jäg. 1880) och finns nu "allstädes i mängd i södra delen av Hjälmaren" (Ahn 1917), dessutom Tysslingen (Blomqvist & Rosenberg 1921), allmän vid Avik söder om Askersund sedan omkring 1908 (meddel. av O. Olofsson). Södermanland: hade 1865 "tilltagit i betydlig mängd" i trakten mellan Eskilstuna och Mahlköping (Sv. Jäg. 1866, s. 47), häckade omkr. 1870 vid Nyköping m. fl. ställen (Sundström 1872), var omkr. 1880 allmän i Oppunda härad i landskapets västra del, sedan sänkningar gjort sjöarna vassrikare, men hade förut saknats där (Sv. Jäg. 1880), är numera flerstädes mycket allmän, t. ex. i trakten öster om Hjälmaren (Koltzoff 1907 m. fl.), där den funnits först sedan omkring 1890 (meddel. av J. Bengtsson), i Eskilstunaån,

och i större delen av Helge å (Nilsson 1858); V. Vram sydväst om Kristianstad (Lilljeborg hos Kinberg 1885), Krankesjön och Kävlinge å i trakten öster och nordost om Lund (Nilsson 1858), Måkläppen (Rosenius), Oxie och Skytts härader i sydvästra Skåne (Ottosson hos Sundström 1890). Södra Halland: Stensån (meddel. av A. v. Möller). Öland: flerstädes längs södra och östra kusten (Kolthoff 1899, Sundström 1890, Meves 1868, Westerlund 1904, Hanström 1915). Gotland: Roma myr (Nicolin 1910), ön Klasen (Kolmodin 1871) och för övrigt få platser (Andrée 1841). Småland: Björnö norr om Kalmar (meddel. av H. Bruun). Östergötland: Tåkern (Engholm 1897 m. fl.), nära Norrköping (Meves enl. Dresser) och sjön Laxfjärden 1½ mil väster om Norrköping (Lundborg 1897 och i

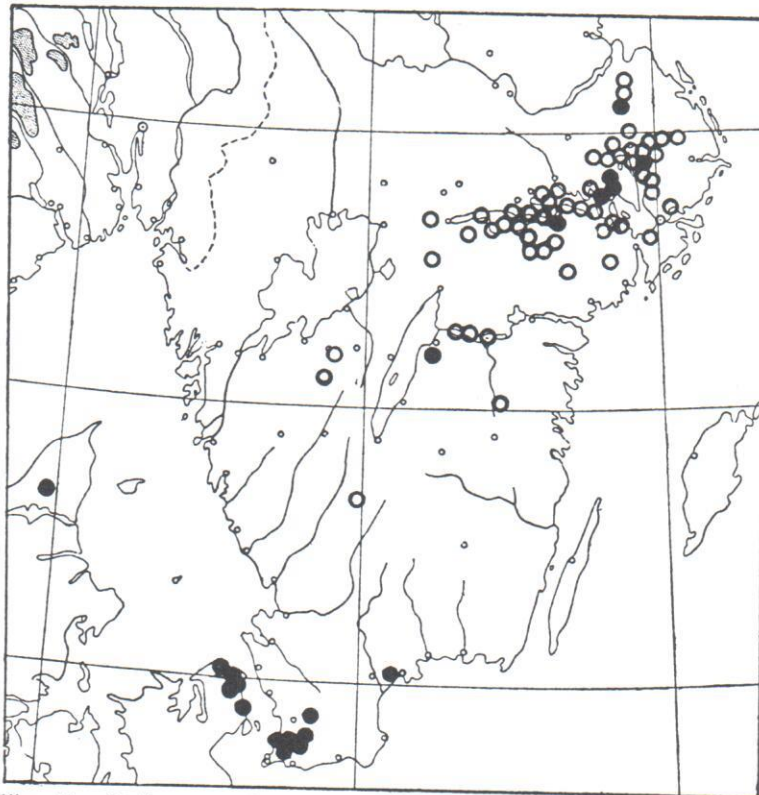

Fig. 14. *Knölsvanens* (*Cygnus olor*) skandinaviska och danska utbredning. Fylld ring = häckning före 1880, öppen ring = häckning först senare. Kartan utgör ett sammandrag av en utförligare karta (S. Ekman 1921). Senare bekanta häckningsplatser äro bl. a. två sjöar i nordöstra Västergötland och en i Närke.

Sv. Jäg. 1872, s. 36). Västergötland: Hornborgasjön (Kolthoff 1899, Söderberg 1907; allmän där redan på 1860-talet). Dalsland vid Dalbergsån vid Vänern (Sv. Jäg. 1902, s. 240). Södermanland: Klastorp nära Katrineholm (Lewenhaupt i Sv. Jäg. 1865, s. 20); Närke i Hjälmaren, Kvismaren och Tysslingen (Blomqvist & Rosenberg 1921). Uppland: Hjälstaviken (Kolthoff 1899), Mälaren vid Ekolsund, Boviken söder därom och vid Enköping (ägg och ungar; meddel. av B. Wennerberg), Grystaviken i Hacksta (meddel. av J. O. Höök), Forsmark i norra Uppland (meddel. av A. Olofsson) och ej sällsynt för övrigt (Kolthoff i Vårt Villebräd). Västmanland nära Arboga och på Malmön utanför Köping (meddel. av G. Hartelius) samt östra Värmland vid Värmlands-Säby (meddel. av E. Wibeck och C. Lewenhaupt).¹ Det sydöstliga området består av

¹ En uppgift om häckning utanför Karlstad (Sundström 1890) förbigås här, då den endast är en obestyrkt andrahandsuppgift, likaså några osignerade meddelanden i jägare-tidskrifter.

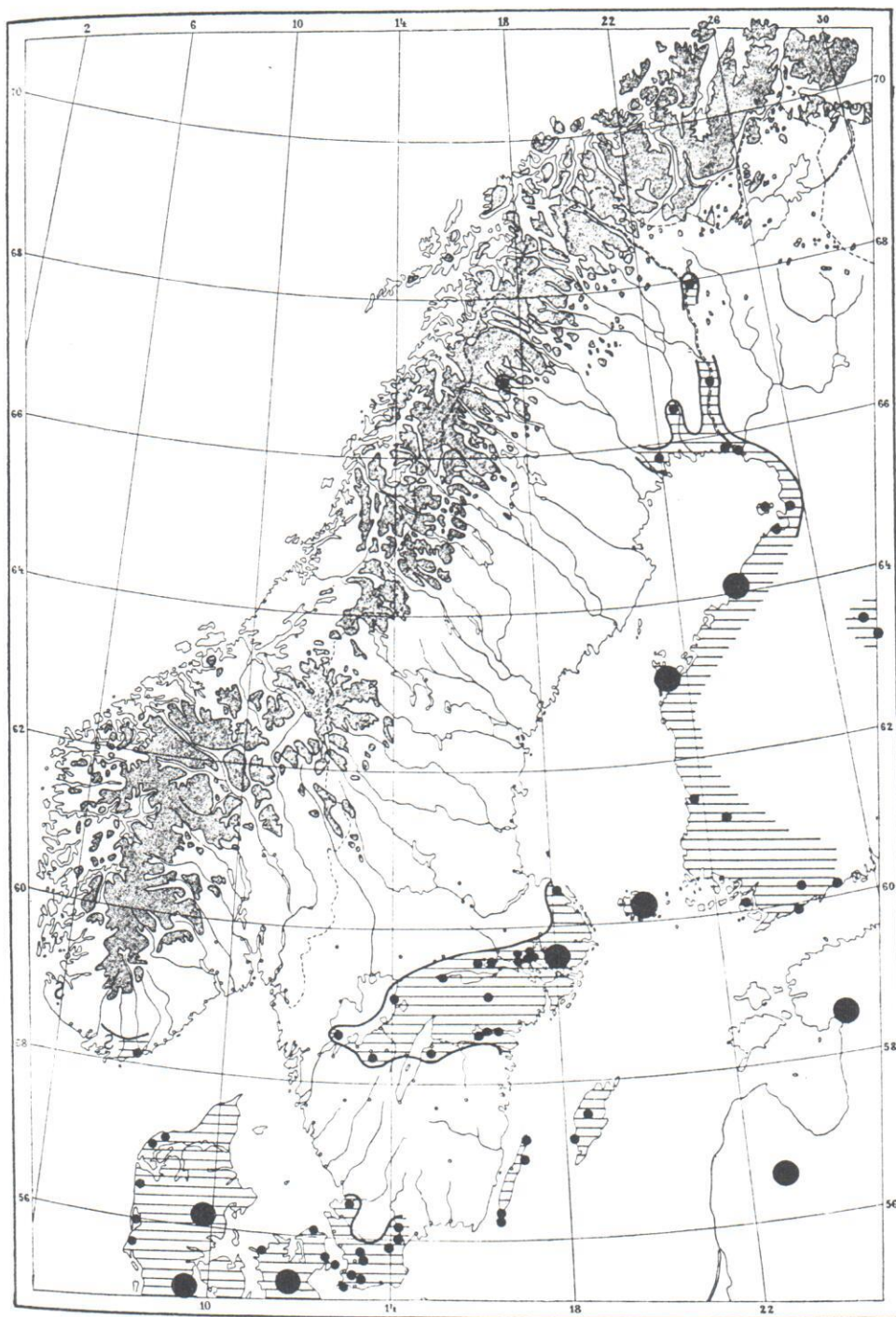

Fig. 15. *Skedandens* (*Spatula clypeata*) utbredning i Skandinavien med omgivning. Två sjöar i Närke tillkomma.

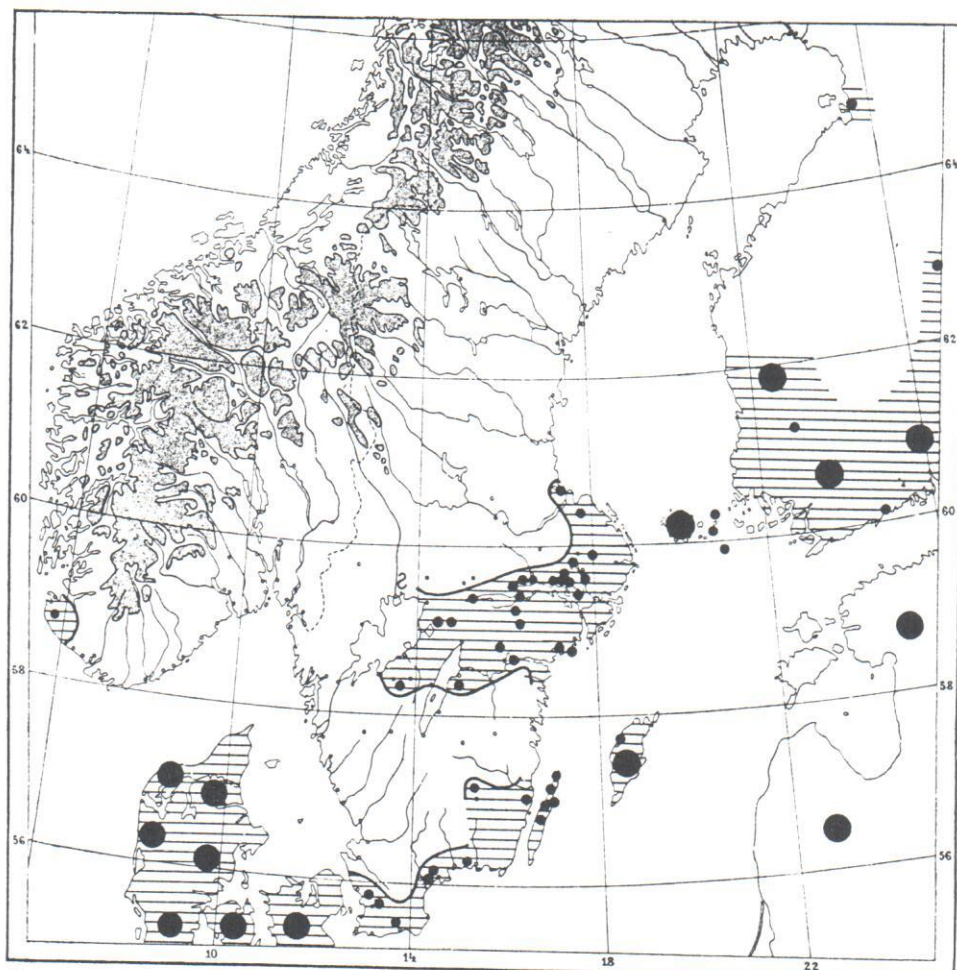

Fig. 16. *Artans* (*Anas querquedula*) utbredning i Skandinavien med omgivning. Ännu ett par platser i Närke kunna tilläggas. I Norge är häckning icke fullt konstaterad.

Norges sydvästra spets, där arten häckat vid Kristiansand (ungar; Collett 1871 suppl.), möjligen även på Jäderen och Listerland (Collett 1877, Schaanning 1916). Det nordbaltiska området omfattar trakterna kring Bottniska vikens norra ända och sammanhänger med det finska häckningsområdet. Här häckar skedanden i Sverige i Persöfjärden norr om Luleå (Freidenfelt 1915), vid Haparanda (v. Wright 1832), Gyljen i Överkalix (Montell i Sv. Jäg. 1883, s. 200) och Kivickjock (Löwenhjelm 1845) samt i Finland längs kusten till trakten av Torneå (Mela & Kivirikko), t. ex. vid Karlö (Sandman 1892), antagligen vid Pello vid Torne älv (hane och hona d. 2 juni; Munsterhjelm 1910) och slutligen ända uppe vid Muonio kyrkby (Montell 1917).

Arta (Knekkand), *Anas querquedula* L. (Fig. 16.)

Ilon häckar i Sverige i följande trakter: Skåne: Vesums mosse nära Lund (Riksm.), Ljungby och Ivetofta i östra Skåne (Wallengren 1849), Skabersjö (Sv. Jäg. 1921). Blekinge i Ronnebytrakten (Westerlund 1890). Småland: Ryssby norr om Kalmar (Tiselius 1868), Drättinge nordost om Växjö (meddel. av G. Rappe). Öland (Hanström 1915 m. fl.). Gotland (Riksm., Meves 1868, Kolmodin 1871, Sundström 1890 m. fl.). Östergötland: Norrköpingstrakten (Kinberg 1885, Lundborg 1897), Tåkern (Engholm 1897), Finspång (egna efterforsk.). Västergötland: Hornborgasjön (Söderberg 1907). Närke: Örebrotrakten flerstädes (Högberg 1863, Blomqvist & Rosenberg 1921), Kvistbro

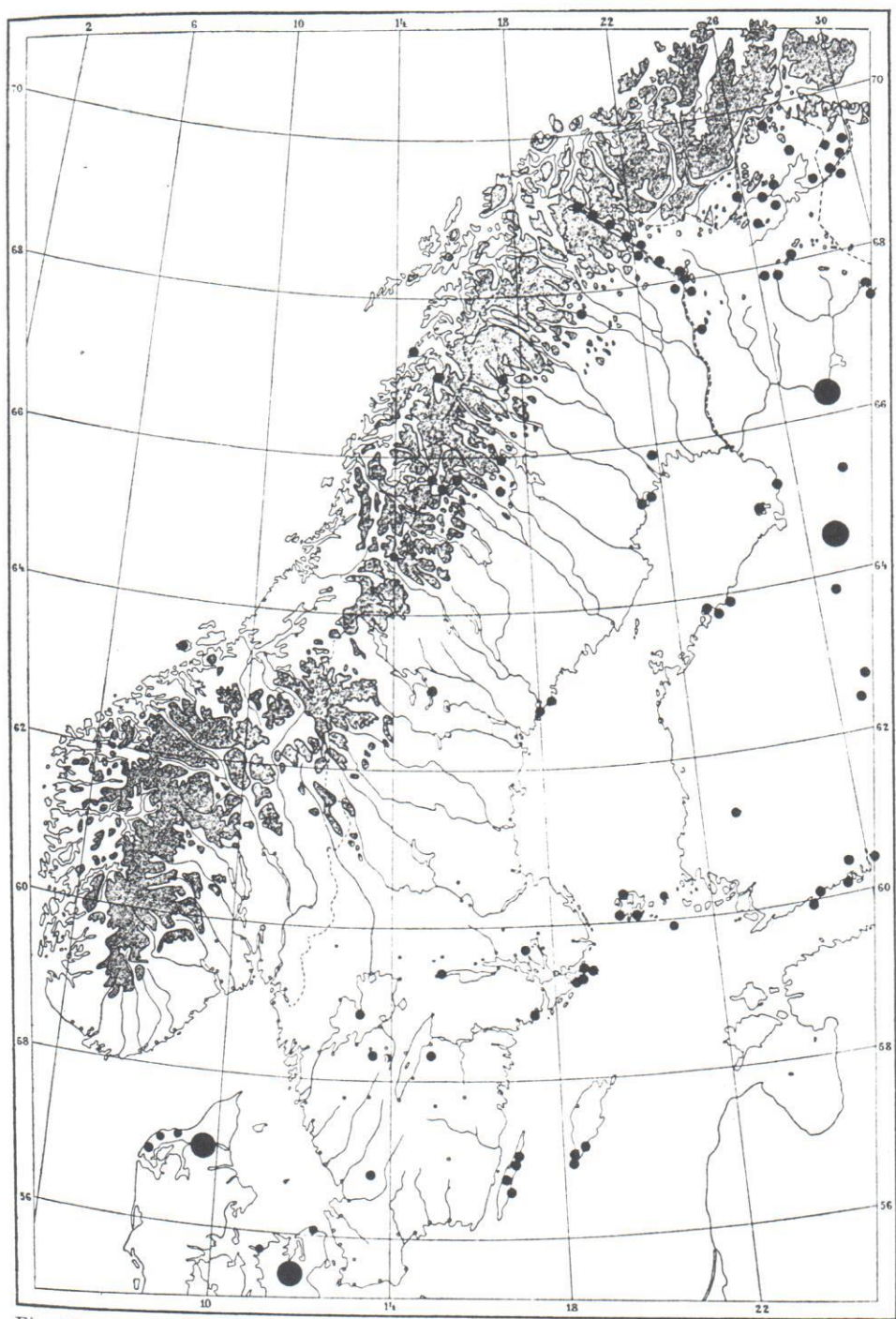

Fig. 17. *Viggens* (*Nyroca fuligula*) häckningsplatser i Skandinavien med omgivning. Tysslingen väster om Örebro och Sjötorpsjön vid Falköping böra tilläggas, dessutom Vandved och Dönnes utanför Helgeland (fynd efter kartans tryckning).

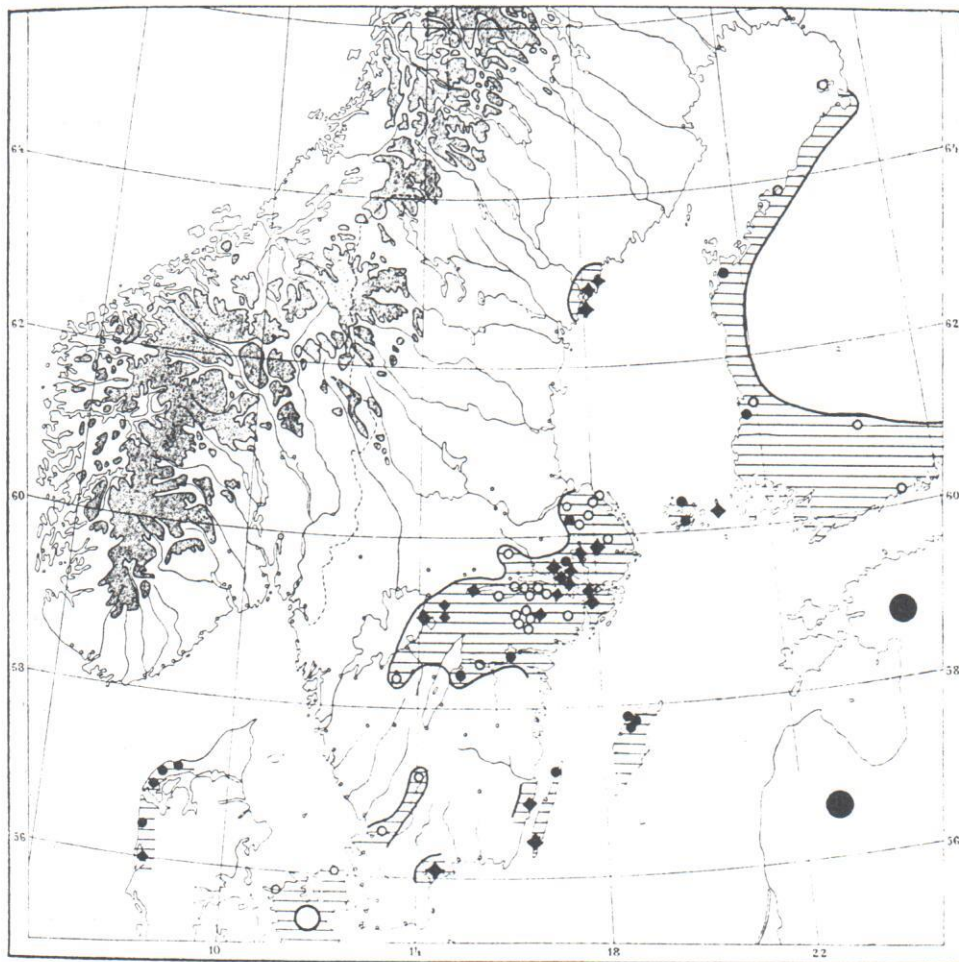

Fig. 18. *Brunandens* (*Nyroca ferina*) utbredning i Skandinavien med omgivning. Fylld ring = häkning åtminstone sedan 1880; tom ring = häkning först efter 1880; fyrkant = tid för första bosättningen obekant. Sedan kartan trycktes ha tillkommit två fyndorter i Närke och två i Västergötland vid Vartofta och Falköping.

kolonier 1917. Ekoln i en till två kolonier 1917. Vissjön i norra Uppland i stor koloni (egna iakttag. och efterforsk.). Dalmland: bo i Sunnanä skärgård i Vänern 1914, men varken förr eller senare (v. Sneidern i Sv. Jäg. 1914, s. 250 och meddel.). I Norge häckar skrattmåsen sedan 1880-talet på Jäderen, där han numera finns i flera sjöar (Bahr 1896, Lie-Pettersen 1902, Collett 1894, Schaanning 1916). I norra Finland häckar han kolonivis sedan längre tid på Karlö utanför Uleåborg (Sandman 1892).

Svarttärna (Sortterne), *Hydrochelidon nigra* (L.).

Häckningsorter i Sverige. Skåne: Silväkrasjön nära Lund (Neander hos Sundström 1890) och möjligen vid Börringe på 1860-talet (Thott hos Sundström 1872), torvmossar och kärrdammar i södra och östra delarna (Nilsson 1858), östra Skåne (Wallengren 1849, Gadamer 1852). Västergötland: viken Sönemad i Vänern nära Lidköping och Vänern 4 mil från Vänersborg omkr. 1850 (Sundström 1890), numera försvunnen från dessa trakter (Kolthoff 1907); Vartoftasjön (Gadamer 1858), Hornborgasjön (50—100 par på 1860-talet, ej häckande efter 1895: Söderberg 1907). Södermanland: fordom i den nu torrlagda Kafjärden nära Mälaren i nordvästra delen av landskapet (Sv. Jäg. 1865, s. 203), Värmdön (ägg; Ödmann 1792). Uppland i Hjalstaviken öster om Enköping, förr allmän, nu för-

S. — Ekm an, Skandinavisk djurgeografi.

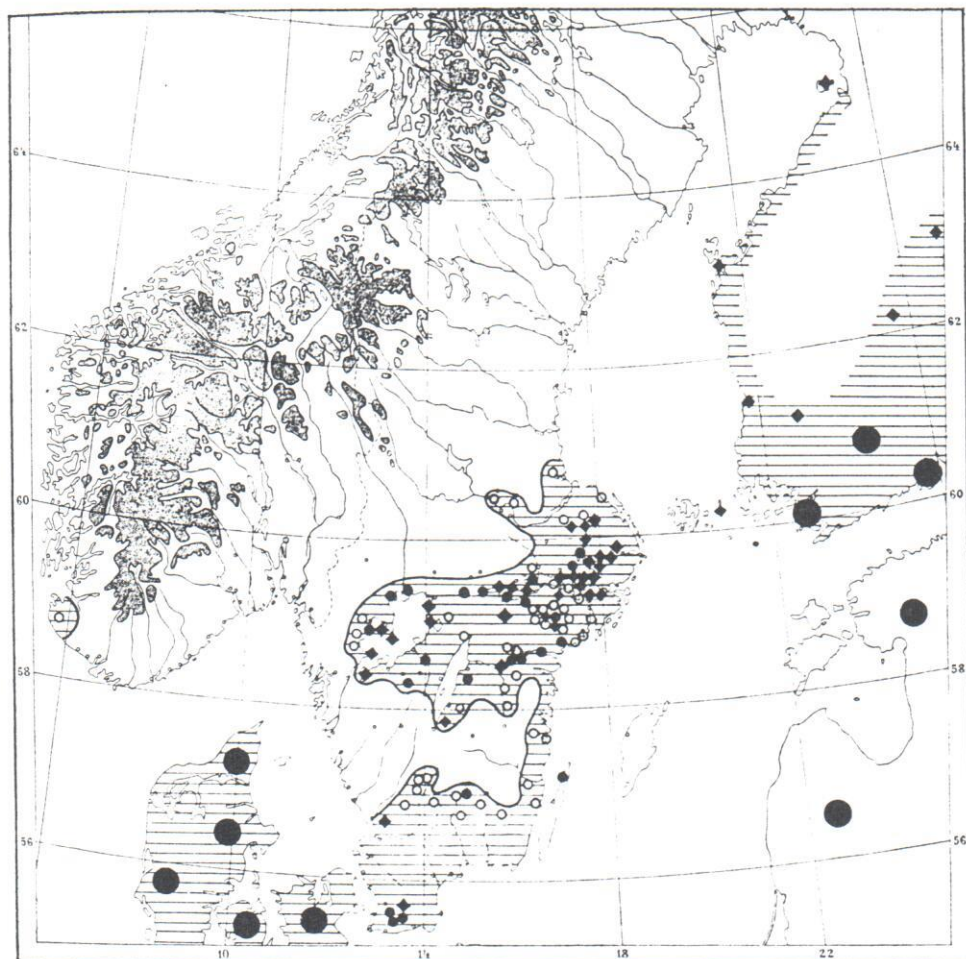

Fig. 19. *Skuggdoppingens* (*Podiceps cristatus*) utbredning i Skandinavien med omgivning. Fylld ring = häckning åtminstone sedan 1880; öppen ring = häckning först efter 1880; fyrkant = tiden för första bosättningen obekant. I Västergötland och Närke tillkomma ett par nya fyndorter, en (vid Falköping) i det inringade områdets utkant.

son). Gästrikland enligt Lönnberg 1897 och 1901 och enligt uppgift i Hille. Dalarna i Stora Tuna (Jägerskiöld 1919) och Svinösjön i Husby under senare tid (meddel. av G. Samuelsson).

I Norge är arten sedan 1911 påvisad som häckfågel på Jäderen (Schaanning 1916), där den 1919 häckade i sju sjöar (Olsen).

I Finland, där han i regel inte går norr om Vasa, Jyväskylä och Kuopio, är dock ett bo funnet på Karlö (Mela & Kivirikko).

Gråhakedopping (Silkedykker, Graastrupedykker), *Podiceps griseigena* Boddaert. Syn. *P. rubricollis*.

Häskar i två skilda områden. Ett *sydsvenskt område* har följande häckningsorter: Skåne: Vesum och Borghy vid Lund (Neander hos Sundström 1890), sydvästra Skåne, t. ex. Börringe (Thott hos S. 1892, Meves 1868), Bjällerup och Bara öster om Malmö (Riksm.), vid Torup (Berg 1920), Gissleberga öster om Landskrona (Kinberg 1885) och i östra Skåne här och där, t. ex. vid Trolle-Ljungby (Wallengren 1849, Gadamer 1852). I Västergötland har han häckat i Vartofta (Gadamer 1858). I östra Sverige äro

1844). Östergötland: ägg vid Lönö vid Bråviken (Lundborg 1897). Södermanland: bo och ungar i Mörkö, bygger i ihåliga träd, tydligen ej sällsynt (Ekström 1827, 1828). Uppland: Djurgården vid Stockholm (Wikström 1840). Västergötland: häckade under en loge vid Alunäs nära Hjo (Gadamer i Sv. Jäg. 1872, s. 254).

Blåkråka (*Blaaraage*), *Coracias garrulus* L.

Denna art, som icke är funnen häckande i Norge, har i Sverige avtagit starkt i antal under senare tid och är numera ytterst sällsynt. Kända häckningsplatser äro: Skåne: Krapperup söder om Kullen (Linné, Sk. resan, s. 245, allmän), i norra Skåne senast vid Maglöv 1905 (meddel. av A. Bengtsson). Skabersjö (talrik på 1870-talet, nu nästan undanträngd av kajorna; Meves 1868, Koltthoff 1899, Söderberg 1908), trakten av Lund i början av 1870-talet (Neander hos Sundström 1888), i sydvästra Skåne allmänt häckande på 1860-talet, nu vid Toppeladugård och Håckeberga (Thott hos Sundström 1892), här och där i östra Skåne (Wallengren 1849). Vitskövle i östra och Gryt i norra Skåne (Riksm.), Göinge-holm även numera (B. Berg 1920). Blekinge: bo 1867 i Djupadal vid Ronneby (Westerlund 1890). Småland: Bäckslöv vid Växjö i slutet av 1850-talet och Bladingenäs i Allbo härad före 1850 (Wacklin hos Sundström 1887), tycks förr ha häckat mellan Jönköping och Gränna (v. Porat 1916), fanns vid Östanå sydöst om Gränna för omkring femtio år sedan regelbundet och i rätt stort antal (meddel. av A. v. Otter), Eksjötrakten (Sundström 1887 "enligt tillförlitlig person"). Pelarne nära Vimmerby (på 1880-talet rätt allmän; Welander i F. o. F. 1918). Kalmartrakten (Uppsala zool. mus.), Ryssby norr om Kalmar: "är här mycket allmän och väljer ofta till näste gamla övergivna hackspettbon" (Tiselius 1868), numera undanträngd av kajan i Kalmartrakten; har häckat vid Ekerum längre norrut (Hanström 1915). Öland (Jäg. & K-f). Gotland: tämligen sällsynt (Kolmodin 1871), t. ex. i Västerhejde på 1850-talet (Jäg. & K-f). Östergötland: ett par vid Rästorp i Kisa (Hjort hos Sundström 1888), fordom fyra till sex par vid Fin-spång och lika många vid Åby station (Lundborg 1897). Västergötland: Hjo förr (Sjöstedt hos Sundström 1888). Närke: Örebrotrakten ("söktes sällan förgäves i gammal aspskog, där hon helst bygger"; Högberg 1863). Södermanland: Harön 5—6 km. från Sandhamn (Sundström 1887 "enligt tillförlitlig person"), flestades i Nyköpings-trakten och Västerlång (Sundström 1872), på Djurgården vid Stockholm (Wikström 1840, Sundevall 1856). Uppland: häckade fast sparsamt i Tierp förr (Hartman 1859). Uppsalatrakten på 1850—70-talet (Sundevall 1856, Jäg. & K-f), lär vara sedd där och i Rasbo även under 1900-talet; häckade på 1840- och 50-talet årligen i Ekar vid Halmbyboda i Fundbo (meddel. av dr Floderus).

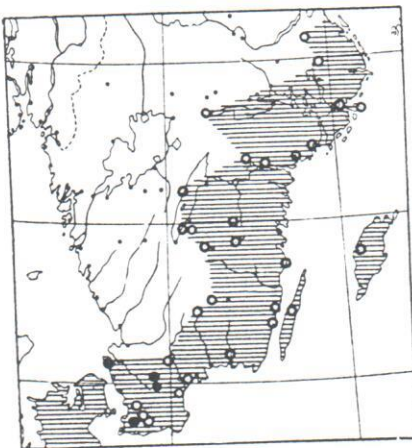

Fig. 23. Blåkråkans (*Coracias garrulus*) utbredningsområde i Skandinavien. Fylld ring = häckning även under 1900-talet, tom ring = häckning så vitt bekant endast tidigare. En tom ring bör tilläggas för Fundbo nära Uppsala.

Mellanspett, *Dryobates medius* (L.).

De få kända häckningsorterna ligga alla i sydligaste och sydöstra Sverige: Skåne: här och där i Oxie och Skyttis härader, allmän i sydvästra Skåne (Thott & Ottosson hos Sundström 1892 och 1888). Stehag (Meves 1868). Trolleholm (Riksm.), sällsynt i östra Skåne (Wallengren 1849). Blekinge (tämligen allmän; C. A. Westerlund 1878); Björnö norr om Kalmar (finns hela sommaren; meddel. av H. Brunn); Hovetorp i Östergötland (antagligen häckande; Hannerz i F. o. F. 1920); Södermanland: häckar "mycket allmänt" vid Mariefred, häckar vid Åkers styckebruk (Hollgren i Sv. Jäg. 1874, s. 229 och 1905, s. 256).

Småtärna (Dvergterne), *Sterna minuta* L.

Häckar i Skåne mellan Falsterbo och Skanör och på Måkläppen där utanför (Meves 1868, Ottosson hos Sundström 1890, Gylling i Sv. Jäg. 1903, s. 152) samt på västkusten vid Lomma (Neander hos Sundström 1890); vidare på Öland på södra udden, i Marsjö trask, vid östra kusten samt Grankullaviken och Hornsjön i norr (Meves 1868, Nyqvist i F. o. F. 1914, s. 157, Jäg. & K-f, K. J. Koltthoff i F. o. F. 1920, Hanström 1915) samt på

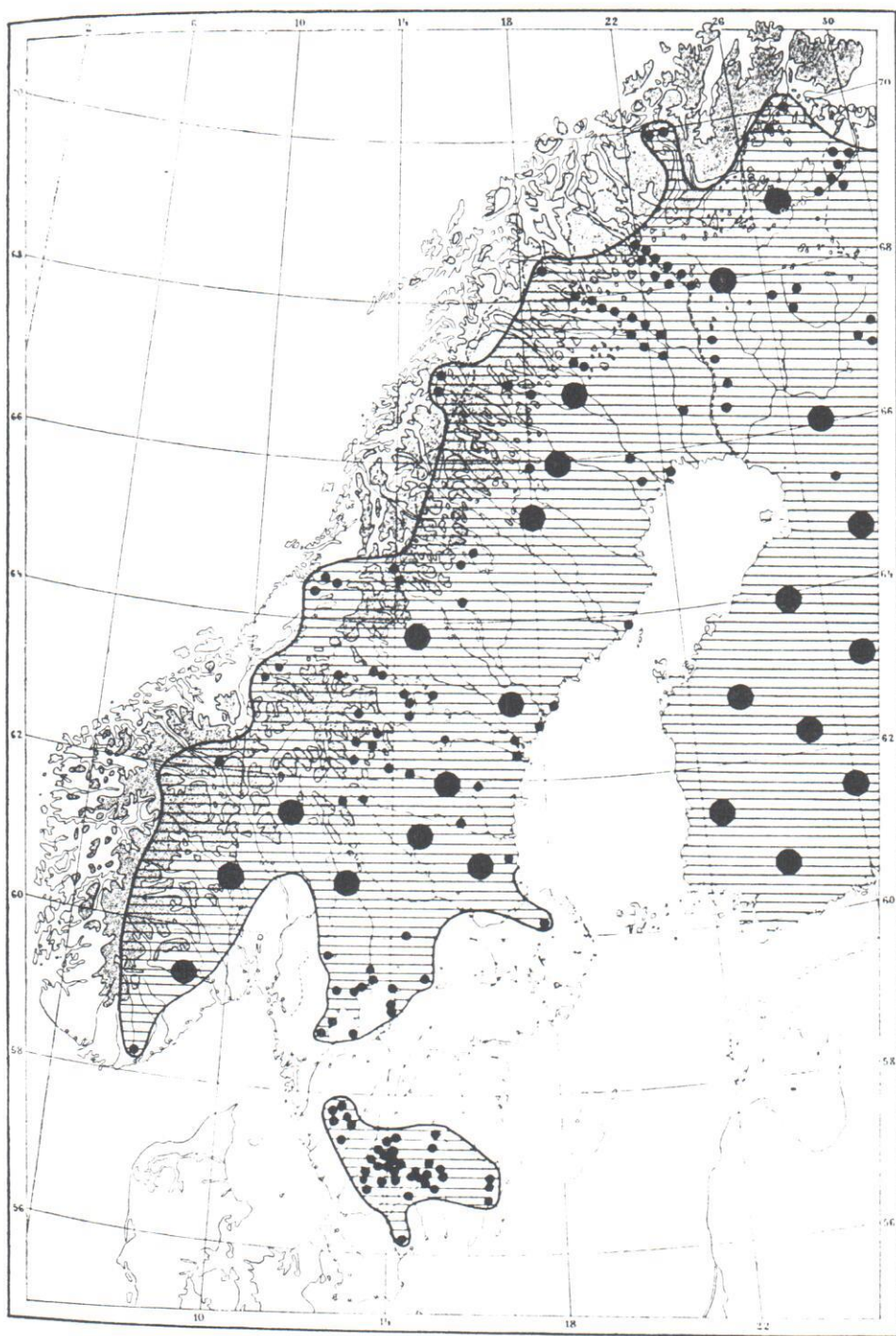

Fig. 26. *Knipans* (*Clangula clangula*) utbredning i Fennoscandia.

öster om Kristiania (Collett 1894) och säkert i Nordmarken strax norr om samma stad (Collett 1864). Längs Västlandskusten är hon icke säkert påvisad som häckfågel (Schaanning 1916, Olsen). I nordligaste Finland häckar hon i Turtola och Kolari (Munsterhjelm 1910) och i de längre norrut belägna trakterna, samt under lämmelår sannolikt även i de övriga områdena.

Sitt egentliga hemvist har hon i barrskogsregionen, men fynd av hon i björkregionen äro även gjorda, nämligen vid Varangerfjords kust (Schaanning 1908, 1916), i Enontekis (Suomalainen 1912) och i södra Norge, där hon häckar "saa godtsom fdelukkende i Birke-regionen paa Fjeldene" och bl. a. hade bo i dvärgbjörkriset i mossan vid Fokstuen (Collett 1894). På det hela taget uppträder hökugglan periodiskt och är betydligt talrikare under lämmelår än annars.

Dalripa (Lirype), *Lagopus lagopus* (L.). Syn. *L. subalpinus*.

Bebor alla fjälltrakter upp till trädgränsen och hela det nordliga barrskogsområdet, men är ej konstaterad såsom häckfågel för videregionen, vilken hon däremot besöker, sedan ungarna blivit något så när fullvuxna. I Sverige går hon allmänt ut till Bottniska viken åtminstone så långt söderut som till Ångermanland (Gylling 1898), häckar norr om Härnösand även på nästan nakna skär (meddel. av G. Hartelius) och "häckar gärna på vissa skär utefter Västerbottens kustland" (Kolmodin i F. o. F. 1907). Häckar i östra Jämt-

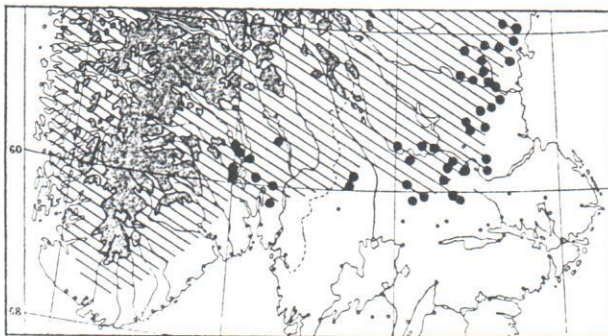

Fig. 27. *Dalripans* mellan-skandinaviska utbredning. Endast i gränsområdet äro fyndorterna utlagda på kartan.

Sävsnäs (meddel. av V. Gustafsson), Ludvika, Grängärde, St. Tuna, Silkeborg, Säter, Garpenberg och Grytnäs (länets jaktvårdsförenings årsber.); i Västmanland mellan Söderbärke och Ramsberg samt vid Kloten (meddel. av E. Wibeck och S. Hederström) samt ej sällsynt i de nordligaste delarna av Örebro län (Sv. Jäg. 1895, s. 221). I Värmland flerstädes (Tenow); den sydligaste häckningsplatsen i detta landskap torde vara trakten väster och norr om övre Fryken (på Hovfjället norr om Fryken "hava flera somrar å rad träffats stora skaror av ripor"; Hammargren i K. V. A. öv. 1853, 1856). I Norge är hon bosatt i stort sett över hela den träd bärande delen av landet från Ishavets kust och öar till de sydligaste delarna. På Lofoten och Vesteraalen finns hon så långt björken växer (Barth 1855) och förekommer där liksom på de andra öarna nordanfjälls "i överordentlig stort antal" (Collett 1869). De enda trakter, där hon ej förekommer regelbundet, är själva låglandet kring Kristianfjorden och kustremsan däremellan och Stavanger samt låglandet vid Trondhjemsfjorden, men hon uppträder sporadiskt även i alla dessa trakter. Hon häckar i de något högre belägna trakterna i Kristianias närhet (Frogneråtern, Nordmarken, Frøensvolden m. fl. ställen; Collett 1877, 1881); andra sydliga häckningsplatser äro Krogskoven och Gyrihougen i Ringerike, Hadelandsåsarna och Skreibergen vid Mjösen (Collett 1877). Hon häckar ända nere vid havskanten på de flesta öar och holmar från Stat och norrut, likaså på små holmar utanför Trondhjemsfjorden samt på en liten ö i Nandalen och ön Løppen mellan Hammerfest och Tromsø, på vilka varje trädvegetation saknas (Collett 1877, Olsen). I det nordligaste Finland finns hon i alla trakter nedan trädgränsen.

¹ Möjligen syfta icke alla i dessa och nedanstående årsberättelser angivna fall på häckning, men de torde dock endast i obetydlig grad vara missvisande.